

Relevant beleid en besluiten

In onderstaande tabel zijn de beleidskaders weergegeven die direct relevant zijn voor het voornemen van Markerzand v.o.f. In deze bijlage zijn deze beleidskaders verder uitgewerkt.

Tabel 1.1 Beleidskader

Beleidsniveau	Kader
Rijk (§1.1)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte 2. Barro 3. Integrale Visie IJsselmeergebied 2030 4. Beleidsbesluit binnenvisserij 5. Beleidsregels ontgrondingen in Rijkswateren 6. Nationaal Waterplan Deltaprogramma 2013 7. Beheerplan voor de Rijkswateren 8. Beheerplan 'Natura 2000 in het IJsselmeergebied' 9. Legger Rijkswaterstaatwerken 10. Rijksstuctuurvisie Rijk-Regioprogramma-Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM)
Provinciaal/regionaal (§1.2)	<ol style="list-style-type: none"> 11. Toekomstbestendig Ecologisch Systeem Markermeer-IJmeer 12. Omgevingsplan Flevoland 13. Beleidsregel archeologie en ruimtelijke ordening 14. Streekplan 2006
Gemeentelijk (§1.3)	<ol style="list-style-type: none"> 15. Structuurplan Lelystad 2005 16. Nota Archeologische Monumentenzorg & Archeologieverordening 2009 Almere
Te nemen besluiten (§1.4)	<ol style="list-style-type: none"> 17. Wet op de archeologische monumentenzorg 18. Natuurbeschermingswet 1998 19. Flora- en faunawet 20. Ontgrondingenwet 21. Besluit lozen buiten inrichtingen 22. Besluit bodemkwaliteit 23. Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Het initiatief Markerzand sluit direct aan op de beleidskaders. De winning van zand gekoppeld aan natuur en de slibvangput levert een actieve bijdrage aan natuurontwikkeling in de Markermeer. Dankzij de lengte, volume en locatie, vangt de slibvang op natuurlijke wijze mettertijd een aanzienlijke hoeveelheid circulerend slib permanent af uit het water van het Markermeer, waardoor de waterkwaliteit verbetert.

Als de vrijkomende bovengrond (deels) wordt toegepast in het Markermeer, kan - afhankelijk van het betreffende natuurbouwproject - daardoor een extra bijdrage worden geleverd aan natuurontwikkeling en daarmee aan de maatschappelijke functie van de ontgroning.

I.1 Rijk

1. Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) geeft een integraal kader voor het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en is de 'kapstok' voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties. De SVIR heeft in 2012 de Nota Ruimte, de Structuurvisie Randstad 2040, de Nota Mobiliteit, de MobiliteitsAanpak en de Structuurvisie voor de Snelwegomgeving vervangen. Ook vervangt het de ruimtelijke doelen en uitspraken in de volgende documenten: PKB Tweede structuurschema Militaire terreinen, de agenda Landschap, de agenda Vitaal Platteland en Pieken in de Delta.

Het Rijk heeft in de SVIR drie hoofddoelen geformuleerd om Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig te houden voor de middellange termijn (2028).

- Het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland.
- Het verbeteren, in stand houden en ruimtelijk zekerstellen van de bereikbaarheid, waarbij de gebruiker voorop staat.
- Het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden blijven.

Ten aanzien van het Markermeer en de waterhuishouding valt in het SVIR te lezen dat de Europese Natura 2000-regelgeving van toepassing is vanwege de unieke natuurwaarden in het gebied. Het IJsselmeergebied is daarnaast van (inter)nationaal belang, omdat het een groot laaglandmeer is met landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten (als voormalige Zuiderzee) en een unieke weidsheid en openheid (rust, leegte, duisternis).

Over delfstoffenwinning is het volgende opgenomen in het SVIR.

Er is een blijvende behoefte aan winning van oppervlakedelfstoffen uit de Nederlandse land- en zeebodem. De mogelijkheden voor import zijn beperkt en de winningmogelijkheden zijn ongelijk verdeeld in Nederland. De winning van oppervlakedelfstoffen dient daarom een nationaal belang. Voor de Noordzee is dit geregeld in het Nationaal Waterplan. Voor het landgebied en de grote wateren is het belangrijk dat maatschappelijk aanvaardbare winmogelijkheden worden benut. Winning van oppervlakedelfstoffen wordt daarom verbonden met andere ontwikkelingen zoals recreatie, water, woningbouw en natuur. Met het afbouwen van de rijksregie in 2003 is de rol van de markt toegenomen. Het Rijk monitort nog wel de ontwikkelingen en bepaalt op basis hiervan of een ruimtelijke interventie via het instrumentarium van de Wro nodig is.

2. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Het Barro bevestigt in juridische zin de kaderstellende uitspraken, zoals opgenomen in de nieuwe Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Er zijn algemene regels voor bestemmingsplannen in opgenomen. Zo bepaalt het Barro onder meer dat bestemmingsplannen de doorvaart voor schepen niet mogen belemmeren als het plan zich in een vrijwaringzone van een rijksvaarweg bevindt. Verder staat er in dat een bestemmingsplanwijziging ook geen belemmering mag bevatten voor het gebruik en geschikt maken van elektriciteitsproductie-installaties, kernenergiecentrales, hoogspanningsverbindingen, buisleidingen, de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), primaire waterkeringen (buiten het kustgebied) en het IJsselmeergebied.

3. Integrale Visie IJsselmeergebied 2030

In dit kabinetsbesluit van 18 januari 2002 wordt beschreven hoe in het IJsselmeergebied met toekomstige ontwikkelingen die extra ruimte vragen kan worden omgegaan, waarbij rekening gehouden wordt met de kernkwaliteiten van het gebied. Belangrijk onderdeel daarvan is dat de ruimtelijke reservering voor de inpoldering van het Markermeer komt te vervallen. Het kabinet benoemt een aantal ontwikkelingen die in de eerste helft van de 21ste eeuw plaatsvinden en waar nu al rekening mee gehouden moet worden, waaronder:

- klimaatverandering in combinatie met bodemdaling;
- toenemende vraag naar zoetwater;
- toenemende intensivering van het gebruik van het IJsselmeergebied;
- toenemende druk van buitendijkse ruimtelijke claims.

Volgens de visie moeten er bijvoorbeeld nu maatregelen genomen worden om toekomstige ontwikkelingen in het waterbeheer van het IJsselmeergebied mogelijk te maken. Het is de bedoeling dat in 2030 het IJsselmeergebied een belangrijke rol speelt in de zoetwatervoorraad voor grote delen van (Noord-)Nederland en het Groene Hart: voor de drinkwatervoorziening en de landbouw. Het Markermeer dient aan de normen, eisen en beschermingsformules van de Europese richtlijnen te voldoen. Een verbetering van de waterkwaliteit is daarom noodzakelijk.

4. Beleidsbesluit binnenvisserij

Het beleidsbesluit heeft als doel de binnenvisserij meer te betrekken bij het beheer van de visbestanden. De dominante rol die de overheid als eigenaar van de binnenwateren lange tijd heeft gespeeld, kon hiermee verkleinen. In de verschillende binnenwateren worden visstandbeheercommissies (VBC's) opgericht. In deze VBC's moeten binnenvissers en sportvissers tot overeenstemming komen over de wijze waarop de visserij kan plaatsvinden. Dit wordt vastgelegd in een visplan, hetgeen onderdeel is van een visstandbeheersplan.

Voor het IJsselmeer en Markermeer is in 1996 een afzonderlijk beleid ingezet om tot een beter beheer van het visbestand te komen. De visserij-intensiteit is met de helft teruggebracht. Om dit doel te realiseren is destijds de Producentenorganisatie IJsselmeer opgericht.

5. Beleidsregels ontgroningen in Rijkswateren

Geheel in lijn met het SVIR schrijven de Beleidsregels Ontgroningen in Rijkswateren (BOR) voor dat er sprake moet zijn van een multifunctionele ontgroning. Dat wil zeggen dat de ontgroning een tweede maatschappelijke functie moet hebben naast klei- of zandwinning. Als maatschappelijke functie wordt onder meer gezien dat de ontgroning ook een functie heeft voor natuurontwikkeling.

6. Nationaal Waterplan (NWP)

Het NWP is het rijksplan voor het waterbeleid voor de periode 2009-2015. Het NWP beschrijft welke maatregelen genomen moeten worden om Nederland ook in de toekomst veilig en leefbaar te houden en om de (economische) kansen die water biedt te benutten. In het NWP benoemt het Rijk vier opgaven voor het IJsselmeergebied: waterveiligheid, zoetwatervoorziening, ecologie en ruimte voor buitendijks bouwen.

Er is gesignaleerd dat de natuurwaarden in het IJsselmeergebied voor een deel onder druk staan. Vooral in het Markermeer-IJmeer ligt de opgave om te komen tot een robuust systeem, dat kan dienen als basis voor maatschappelijke en economische ontwikkelingen in het gebied. Binnen het Deltaprogramma worden deze opgaven gecombineerd met regionale ambities en wordt onderzocht of het IJsselmeerpeil op termijn moet meebewegen met de zeespiegel. De Deltacommissie 2008 kent aan het IJsselmeer een belangrijke rol toe bij de zoetwatervoorziening van Nederland in een tijd waarin het klimaat verandert. Opgemerkt wordt dat in het Deltaprogramma IJsselmeergebied 2013 is opgenomen dat de anderhalve meter peilstijging, zoals de commissie Veerman voorstelde, niet meer nodig is. Enkele decimeters volstaan.

Er is bepaald dat het peil van het Markermeer-IJmeer en de Veluwerandmeren niet gekoppeld is aan dat van het IJsselmeer. Voor het Markermeer-IJmeer en de Veluwerandmeren dient rekening gehouden te worden met een maximale opzet van het zomerpeil van 30 centimeter. Hiermee wordt onder meer de eventuele westwaartse (buitendijkse) uitbreiding van Almere en de ecologische verbetering van het Markermeer mogelijk gemaakt.

Het is de bedoeling om in de planperiode een nieuw peilbesluit te nemen om (op de korte termijn) tegemoet te komen aan de groeiende zoetwatervraag. Op langere termijn zijn ook maatregelen nodig om in te spelen op de verwachte stijging van de zeespiegel. Bij maatregelen in de komende planperiode(n) wordt steeds afgewogen in hoeverre die houdbaar zijn bij een nieuw streefpeil.

Deze planperiode vindt, in samenwerking met diverse andere partijen, verkenningen en voorbereidingen gericht op de langere termijn plaats:

- onderzoek naar de integrale verbetering van de Afsluitdijk 'een dijk kan meer dan waterkeren';
- uitvoeren van een aantal experimenten in het Markermeer-IJmeer om effectieve maatregelen te verkrijgen voor een robuust ecosysteem;
- in nauwe relatie hiermee uitvoeren van een studie naar de mogelijkheden van de autonoom neergaande trends in Natura 2000-waarden te keren dan wel nieuwe waarden te ontwikkelen.

7. Beheerplan voor de Rijkswateren

In het Beheerplan voor de Rijkswateren is aangegeven dat, waar de winning van bouwgrondstoffen plaatsvindt, dit op een maatschappelijk aanvaardbare wijze dient te gebeuren. In het IJsselmeergebied en in het winterbed van de rivieren is diepe winning van beton- en metselzand in beginsel toegestaan, voor zover verenigbaar met de Ecologische Hoofdstructuur en de Natura 2000-gebieden.

Rijkswaterstaat streeft zo veel mogelijk naar multifunctionele winning door combinatie van ophoogzandwinning met vaargeulaanleg of -onderhoud. In het Beheerplan voor de Rijkswateren (BPRW) staat hoe Rijkswaterstaat zijn dagelijkse werk doet als waterbeheerder.

- Door te beschermen tegen overstromingen en te zorgen voor voldoende, schoon en gezond water. Niet alleen voor mensen, maar ook voor planten en dieren.
- Door als vaarwegbeheerder de hoofdvaarwegen te onderhouden en het scheepvaartverkeer in goede banen te leiden. Zo kunnen beroeps- en pleziervaart zich vlot en veilig bewegen.
- Door aandacht te besteden aan andere gebruiksfuncties van water. Denk hierbij aan het gebruik van water voor de visserij, voor recreatieve doeleinden, voor de bereiding van drinkwater en als koelwater voor de industrie.

8. Beheerplan 'Natura 2000 in het IJsselmeergebied'

Natura 2000

De Natuurbeschermingswet 1998 richt zich onder andere op de realisatie van een omvangrijk Europees natuurnetwerk: Natura 2000. Dit is de Europese Ecologische Hoofdstructuur en betreft alle gebieden die beschermd worden conform de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Rondom deze gebieden is in de wet een uitgebreid instrumentarium gebouwd dat beheer, herstel en bescherming mogelijk maakt. Kernelementen daarbij zijn: het beheerplan, het vergunningstelsel en de goedkeuring van plannen.

Het Markermeer maakt onderdeel uit van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer dat is aangewezen op grond van de Vogelrichtlijn.

Elke ontwikkeling in of nabij een Natura 2000-gebied dient te worden getoetst of de ontwikkeling op zichzelf óf in combinatie met andere ontwikkelingen, de natuurwaarden waarvoor de gebieden zijn aangewezen niet significant negatief worden beïnvloed én, zo ja, hoe de schade wordt geminimaliseerd door het treffen van bepaalde maatregelen.

In de Voortoets wordt geanalyseerd of er negatieve effecten zijn en of er kans is op significant negatieve effecten. De Voortoets kent drie mogelijke uitkomsten.

1. Er is met zekerheid geen sprake van negatieve effecten.
2. Er is wel sprake van een negatief effect, maar met zekerheid geen significant effect. Er is dan wel een 'Verstorings- en Verslechteringstoets' noodzakelijk. Een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is nodig.
3. Indien significant negatieve effecten, in samenhang met andere projecten, niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, dan wordt er een passende beoordeling uitgevoerd. Als in de passende beoordeling blijkt dat significant negatieve effecten nog altijd niet kunnen worden uitgesloten, zal gekeken moeten worden naar de argumentatie om de ontwikkeling inderdaad uit te voeren.

Door Grontmij is een Passende beoordeling uitgevoerd (zie bijlage XI). Hierin is geconcludeerd dat er met zekerheid geen sprake is van een negatief effect op de instandhoudingdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. Een vervolgonderzoek is niet nodig.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Met de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) wordt de realisatie van een Nederlands natuurnetwerk beoogd. De realisatie van de EHS is vastgelegd in de Nota Ruimte en de provinciale streekplannen. Het Markermeer is aangeduid als EHS gebied. Dit houdt in dat de voorgenomen activiteiten buiten ook getoetst worden op mogelijke strijdigheid met de belangen van het als EHS aangewezen gebied.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

In het kader van de Flora- en faunawet is getoetst of er ter plaatse van het plangebied, als gevolg van de beoogde ingrepen, sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren en rode lijst soorten.

9. Legger Rijkswaterstaatwerken

In de Legger Rijkswaterstaatswerken zijn normen voor vaarwegen, kunstwerken, stroomgeleidingswerken, oevers en regionale waterkeringen beschreven en vastgelegd.

10. Rijks-regioprogramma Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM)

Rijk en regio werken in RRAAM (Rijk- en Regioprogramma Amsterdam Almere Markermeer) samen om de uitdagende ruimtelijke ordeningsopdracht op het gebied van wonen, bereikbaarheid en natuur in de Noordelijke Randstad te verwezenlijken.

In het RRAAM willen Rijk en regio dat de Noordelijke Randstad zich verder ontwikkelt tot een duurzame en internationaal concurrerende Europese topregio (de Noordvleugel). Dit vraagt om nieuwe, moderne woon- en werklocaties, goede bereikbaarheid en mogelijkheden voor natuur en recreatie. De langdurige vraag naar woningen is ondanks de crisis zo groot dat meerdere bouwlocaties nodig zijn, zowel binnen bestaande steden als daarbuiten. Er is sprake van een drievoudige opgave:

- de groei van Almere met 60.000 woningen, gecombineerd met;
- de verbetering van de bereikbaarheid van de Noordelijke Randstad, en;
- een (ecologische) kwaliteitsverbetering van het IJmeer en Markermeer.

Op 25 april 2013 heeft minister Schultz de toekomstplannen van Rijk en regio voor het gebied Amsterdam-Almere-Markermeer gepresenteerd in de ontwerp-Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer.

Binnen RRAAM heeft de Werkmaatschappij Markermeer-IJmeer (WMIJ) de opdracht gekregen om het Toekomstbeeld Markermeer-IJmeer, zoals dat door de regionale partijen is vastgesteld, haalbaar en betaalbaar te maken. De WMIJ is een samenwerking van rijksoverheid en de provincies Noord-Holland en Flevoland. In deze structuurvisie zijn onder meer de ruimtelijke kaders neergezet voor de gefaseerde ontwikkeling van een zogeheten Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) (zie 11).

Markerzand v.o.f. draagt met haar initiatief concreet bij aan het realiseren van deze veelomvattende ruimtelijke ordeningsopgave.

I.2 Provincie Flevoland

11. Toekomstbestendig ecologisch systeem Markermeer-IJmeer (TBES)

De overheid streeft naar een toekomst bestendig ecologisch systeem (TBES) in het Markermeer-IJmeer. Ecologisch is de kwaliteit van het Markermeer-IJmeer de laatste decennia fors achteruit gegaan. Het doel is om op de middellange termijn (circa tien jaar) die negatieve trend van de natuurontwikkeling in het Markermeer-IJmeer om te buigen. Op de lange termijn (2040) moet er een ecologisch systeem bereikt zijn dat voldoende veerkracht heeft om negatieve effecten op te vangen van toekomstige ontwikkelingen zoals klimaatverandering, bevolkingsgroei en/of economische groei.

Het TBES geeft een lange termijn toekomstbeeld voor de gewenste ecologische ontwikkelingen in het Markermeer-IJmeer. Het TBES richt zich op vier vereisten waaraan het ecologisch systeem moet voldoen om toekomstbestendig te zijn en daarmee de beoogde ontwikkelingen mogelijk te maken.

1. *Zones met helder water langs de Noord-Hollandse kust.* Deze zone met een waterdiepte tot drie meter voorziet in ondergedoken waterplanten, het daarbij passende bodemleven en een diverse vispopulatie.
2. *Slibgradiënt.* Een geleidelijke overgang van helder naar slibrijk water, met heldere randen aan de Noord-Hollandse kust en troebel water aan de kant van Lelystad, is van groot belang voor flora en fauna. Van de bodem loskomend slib maakt het water troebel. Dat heeft negatieve gevolgen voor de mosselen en de waterplanten, en dus ook voor de vogels die daarvan leven. Verder wordt gedacht aan het creëren van golfuwte. Daardoor kunnen gebieden ontstaan waar slib niet meer opwervelt en niet meer wordt aangevoerd.
3. *Overgangszones tussen land en water.* Het ecosysteem heeft de land-waterzone als broedkamer voor vis en leefgebied voor vele soorten planten en dieren nodig. Bij ingrepen op systeemniveau is het van belang dat deze zones grootschalig zijn en dat dit in de toekomst wordt ondersteund door een seizoensgebonden peil.
4. *Versterken ecologische relaties tussen binnen- en buitendijkse natuurontwikkeling.* Het Markermeer en IJmeer zijn een deelgebied in de delta van Nederland. De dijken veroorzaken een harde scheiding tussen de binnendijkse en de buitendijkse natuur. De uitwisseling is op dit moment te gering. Versterken van de ecologische relaties met de andere delen van de delta geeft een impuls aan de soortenrijkdom van het ecologisch systeem van het Markermeer en IJmeer.

Met deze doelstellingen gaat het TBES dus verder dan het beheerplan N2000. Het laatstgenoemde beheerplan is namelijk primair gericht op het bereiken van de instandhoudingdoelen in relatie tot het huidige gebruik van het Markermeer & IJmeer. De in het beheerplan N2000 opgenomen maatregelen vormen het vertrekpunt voor TBES.

Om aan de vier ecologische vereisten te voldoen zijn de volgende, onderling samenhangende maatregelen en ingrepen geformuleerd in 2009.

- Grootschalig moeras (circa 4500 ha).
- Luwtmaatregelen (21 km).
- Diepe putten (7).
- Vooroever Lepelaarsplassen (circa 1000 ha).
- Binnendijkse natuur.
- Vispassages.
- Recreatief medegebruik (aanleg strandvoorzieningen, steigers voor recreatievaart etc.).

In november 2011 heeft de WMIJ haar optimalisatie-rapport 'Naar een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem' opgeleverd. In onderstaande tabel staat een overzicht van de nu beoogde maatregelen en hun omvang per fase.

Maatregel	Eerste fase TBES	Tweede fase TBES	EindbeeldTBES
Pilot oermoeras	4 hectare	4 hectare	4 hectare
Verbeteren vismigratie	18 locaties	18 locaties	18 locaties
Luwtmaatregelen Hoornse Hop	6 km geleidestructuren	10 km geleidestructuren	12 km geleidestructuren
Grootschalig moeras Houtribdijk	1.500 hectare	4.500 hectare	
Vooroever Lepelaarsplassen	100 hectare	300 hectare	

De Markerzand-slibvang voorziet voor een aanmerkelijk deel in de - in het kader van TBES gewenste - diepe putten en het optimaal gebruik van grondstromen. De combinatie van zandwinning, natuurbouw met bovengrond en een grote slibvang is één van de componenten (optimalisatie grondstromen) van het TBES (Toekomstbestendig Ecologisch Systeem) van het Markermeer. In het eindrapport "Een Toekomstbestendig Markermeer-IJmeer" van 27 september 2012 wordt onder meer gesteld dat diepe putten bijdragen aan het gewenste 'slibgradiënt'. Dit wordt bereikt door lokaal slib af te vangen waarna plaatselijk helder water ontstaat. Uit modelberekeningen blijkt dat diepe putten vooral effectief zijn in combinatie met andere slibmaatregelen zoals luwtedammen.

12. Omgevingsplan provincie Flevoland

De provincie heeft in haar Omgevingsplan aangegeven diverse nieuwe activiteiten in het IJsselmeergebied mogelijk te maken, waaronder nieuwe infrastructuur (zoals de IJmeerverbinding), de waterfrontontwikkeling van Lelystad en Almere, recreatieve activiteiten en windenergie. Maar ook zandwinning en baggerspecieberging zijn denkbaar.

Daarnaast geeft zij aan dat het ecosysteem van het IJsselmeergebied robuuster moet worden, door grootschalige ingrepen in de werkgebieden, door kwaliteitsverbetering van bestaande natuurgebieden en zo nodig door toevoeging van nieuwe binnendijkse natuurgebieden. Het systeem wordt hiermee minder kwetsbaar voor menselijk handelen. De ontwikkelingen in het IJmeer en Markermeer worden bovendien zodanig vormgegeven dat het geen belemmering vormt voor de waterberging. Een nadere uitwerking van deze plannen is beschreven in Toekomstbestendig Ecologisch Systeem Markermeer-IJmeer (zie punt 11).

Over zandwinning staat in het omgevingsplan het volgende.

Tot circa 2006 werd winning van ophoogzand en industriezand in het IJsselmeer en Markermeer alleen toegestaan in de vaargeulen en -routes met een opleveringsdiepte van NAP -8 meter. De rijksoverheid rekent het bouwgrondstoffendossier niet langer tot de kerntaken en volstaat in de Nota Ruimte met de mededeling dat het aan de markt en aan decentrale overheden wordt overgelaten om te bepalen hoe en waar ontgrondingen binnen het 'nee, tenzij'-regime mogelijk zijn.

Marktpartijen pakken de handschoen op en bereiden initiatieven voor grootschalige zandwinning voor, waarbij aan winning tot op grote diepte (circa 70 meter) lijkt te worden gedacht. De provincie Flevoland ziet hierin in beginsel een goede mogelijkheid voor combinatie met de gewenste grootschalige natuurontwikkeling, verbetering van de waterkwaliteit en met berging van baggerspecie van klasse 1 en 2. De provincie stelt hierbij een aantal randvoorwaarden met betrekking tot bescherming van de primaire waterkeringen en het voorkomen van binnendijkse kwel. Deze zullen worden uitgewerkt in de beleidsregel vergunningen. Daarnaast mag een zandwininput in beginsel niet tot verslechtering van de waterkwaliteit leiden.

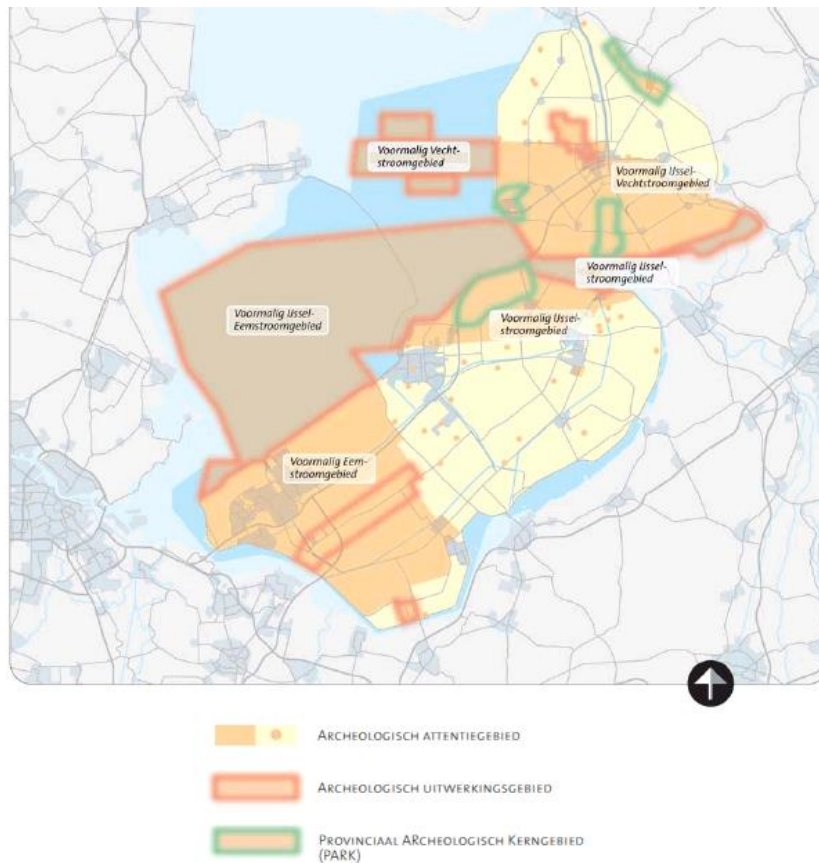
De buitendijks gelegen zoekrichtingen voor stedelijke ontwikkeling, inclusief een veiligheidszone daaromheen, worden van zandwinning uitgesloten. Ontgrondingen in visserijgebieden zijn niet toelaatbaar als daardoor de visproductie substantieel afneemt. Tenslotte is zandwinning niet gewenst op plaatsen waar de nautische beweegruimte gering is.

Beleidsregel archeologie en ruimtelijke ordening 2008

Middels deze beleidsregel moet bij ruimtelijke planontwikkeling en bodemingrepen rekening worden gehouden met het behoud van behoudenswaardige archeologische waarden. In deze beleidsregel wordt het kader aangegeven waarbinnen de provincie Flevoland een oordeel vormt over archeologie bij ruimtelijke plannen. Zo mogen archeologische waarden en hoge archeologische verwachtingen in principe niet worden beschadigd of vernietigd bij het uitvoeren van ruimtelijke plannen.

Streekplan 2006

De provincie Flevoland heeft het grootste gedeelte van het Markermeer aangewezen als archeologisch attentiegebied, omdat zich in de ondergrond de oude stroomdalen van de Eem en IJssel bevinden waarop prehistorische bewoningssporen kunnen voorkomen, zie figuur 5.1.

Met de attentiegebieden wil de provincie de gemeenten stimuleren om gemeentelijke archeologische beleidskaarten op te stellen waarmee zij, voorafgaand aan concrete ruimtelijke ontwikkelingen in afstemming met andere ruimtelijke belangen, de archeologisch ruimtelijke prioriteiten vaststellen.

I.3 Gemeente

15. Structuurplan Lelystad

Het Structuurplan Lelystad 2015 bevat een visie op de integrale leefomgeving, waarin onder andere ook ruimtelijk, duurzaamheids- en milieubeleid is opgenomen. Lelystad ziet daarbij de handhaving en versterking van de kernkwaliteiten rust, ruimte, groen en water als één van de belangrijkste opgaven. Het grootste gedeelte van de gemeente Lelystad bestaat uit het zogenaamde buitengebied (circa 90%). Het buitengebied, bestaande uit het Markermeer/IJsselmeer en de polder, is dan ook kenmerkend voor Lelystad. De uitgestrektheid van het water enerzijds en de openheid van de polder anderzijds, zijn kwaliteiten die de gemeente koestert. Het IJsselmeer wordt gezien als een multifunctioneel gebied, waarbij waterhuishouding, waterkwaliteit, recreatie en natuur de hoofdfuncties zijn. Het beleid voor het IJsselmeergebied bouwt vooral voort op de open horizon, de van nature aanwezige rijkdommen en cultuur. Het ecologisch functioneren van het IJsselmeergebied kan worden versterkt door ondiepe oeverzones verder te ontwikkelen.

Duurzame overwegingen in het stuk hebben onder meer betrekking op het Markermeer en IJsselmeer als waardevol gebied. De weidsheid van het wateroppervlak wordt gezien als een waarde op zichzelf, maar ook voor Lelystad. Ingrepen langs de kust en buitendijks zullen zorgvuldig worden uitgevoerd, waarbij compensatie aan de orde zal zijn. Gestreefd wordt dat deze ingrepen leiden tot zowel winst op het gebied van landschap en ecologie als winst op het gebied van stedelijke ontwikkeling.

16. Nota Archeologische Monumentenzorg & Archeologieverordening 2009 Almere

Het archeologisch monumentenbeleid van de gemeente Almere is vastgelegd in de Archeologienota 2009. Het is gericht op het veilig stellen van de waardevolste vindplaatsen in de gemeente en het zoveel mogelijk integreren van deze locaties in de diverse inrichtingsplannen. De Archeologische Beleidskaart Almere 2009 geeft aan welke gebieden verwachtingsvol c.q. mogelijk behoudenswaardig zijn. Er wordt gefocust op gebieden waarin zich (representatieve) prehistorische landschappelijke zones bevinden. Binnen de geselecteerde gebieden geldt een onderzoeksplicht naar scheepswrakken en wanneer de waterbodem wordt geroerd, bedekt of afgegraven bij ingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 0,5 m. Binnen de genoemde gebieden zijn met enkele uitzonderingen, alle werkzaamheden aanlegvergunningplichtig. Als het onvermijdelijk is dat ingrepen worden gedaan, dan dient een vindplaats te worden opgegraven voordat een aanlegvergunning kan worden verstrekt. De nota is juridisch verankerd in de gemeentelijke archeologieverordening.

I.4 Te nemen besluiten

Op grond van onderstaande wetten dient het bevoegd gezag een besluit te nemen (dit is meestal een vergunning).

17. Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz)

Uitgangspunten van de Wamz zijn onder meer:

- behoud van waardevolle archeologische resten ter plaatse ('in situ');
- de verstoorder (van de bodem) betaalt;
- vooronderzoek van de bodem in een zo vroeg mogelijk stadium van de planontwikkelingen doen;
- de verantwoordelijkheid voor archeologische monumentenzorg wordt bij gemeenten neergelegd.

De Wamz stelt het verplicht om, voorafgaand aan bodemingrepen vast te stellen of door de ingreep archeologische waarden bedreigd worden. Indien dat het geval is dient de bodemingreep voorkomen te worden óf dienen de archeologische waarden op gegraven te worden.

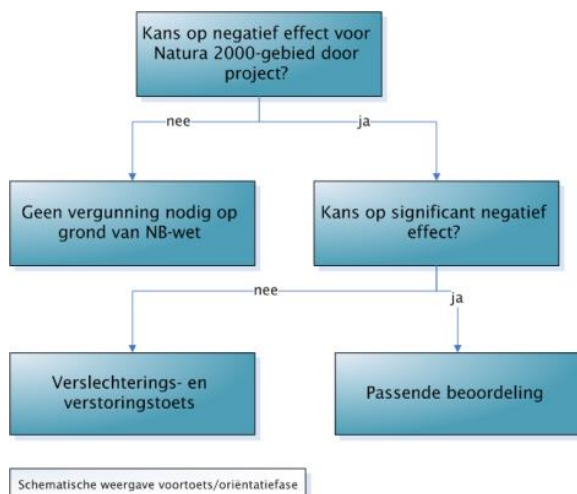
18. Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw)

De Nbw regelt de bescherming van natuurgebieden in Nederland. Het gaat daarbij om de bescherming van:

- gebieden van nationaal belang (de Beschermde Natuurmonumenten);
- gebieden van internationaal belang (Natura 2000);
- gebieden die de minister van EL&I aanwijst ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen (met uitzondering van verplichtingen op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn), zoals Wetlands.

Het Markermeer is aangewezen als Natura 2000-gebied. In een voortoets wordt aan de hand van een bureaustudie bepaald wat het effect is van een initiatief op een Natura 2000-gebied. Er wordt een indicatie verkregen van de mogelijke negatieve effecten en welke procedurele vervolgstappen nodig zijn. Als tijdens de voortoets al duidelijk wordt dat er zeker geen negatieve effecten zijn, dan is er geen vergunningplicht en hoeft de initiatiefnemer verder niets te doen. In het andere geval volgt een nadere toetsing, zie figuur 5.1.

Zo kan in een vroeg stadium overzicht worden gekregen wat aan onderzoek en procedures (en daarmee tijd en kosten) noodzakelijk zal zijn. Dit kan helpen om in een vroeg stadium het succes op realisatie van de activiteit te toetsen en zo nodig de activiteit aan te passen. Voor dit MER is er voor gekozen om direct een Passende Beoordeling uit te voeren.

Figuur 5.1 Schematische weergave voortoets (bron: www.natura2000.nl)

De Passende beoordeling geeft aan welke doelstellingen er zijn voor de instandhouding of uitbreiding van bepaalde dier- en plantensoorten in Natura 2000-gebieden en welk effect het initiatief daarop heeft. Uiteindelijk geeft de Passende Beoordeling antwoord op de vraag of er significant negatieve effecten zijn (gelet op de doelstellingen en de staat van instandhouding) en of de natuurlijke kenmerken in het gebied worden aangetast. In bijgaand kader is uitgelegd wat een significant effect precies is.

Wanneer heeft een activiteit nu een significant effect op de natuurwaarden?

Er is sprake van significante gevolgen (of een significant negatief effect) als door menselijk handelen een doelstelling die voor de relevante beschermde natuurwaarden in een Natura 2000-gebied niet gehaald wordt. Met beschermde natuurwaarden worden beschermde habitats (leefgebieden van organismen) en beschermde plant- en diersoorten genoemd. Deze zijn opgenomen in het Aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied.

Voor de beschermde natuurwaarden zijn doelstellingen in het betreffende gebied vastgesteld. Steeds als er een voornemen is om een bepaalde activiteit uit te voeren in een Natura 2000-gebied (in dit geval dus de realisatie van een slibput in het Markermeer), dan moet worden gezien of het behalen of behouden van de doelstellingen in het geding is. Dit is gedaan middels de Passende Beoordeling in bijlage XI.

19. Flora- en faunawet (Ffw)

De Ffw beschermt in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De Habitatrichtlijn, de Vogelrichtlijn en het CITES-verdrag maken onderdeel uit van de Flora- en faunawet. Het uitgangspunt van de Ffw is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor bedreigde soorten verboden is. Van het verbod ('nee') kan alleen onder bepaalde voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken. De wet biedt de mogelijkheid om een ontheffing aan te vragen voor bepaalde activiteiten.

20. Ontgrondingenwet (Ow)

De Ow regelt het winnen van zand, grind, klei en andere materialen uit de Nederlandse (water)bodem. Voor dergelijke winningen in Rijkswateren moet bij Rijkswaterstaat een vergunning worden aangevraagd.

21 .Besluit lozen buiten inrichtingen (Bbi)

De Bbi is van toepassing op lozingen die niet vanuit een particulier huishouden of een inrichting plaatsvinden. In het Bbi zijn voor een aantal specifieke activiteiten algemene regels opgesteld ten aanzien van lozingen. Als aan deze algemene regels wordt voldaan, kan worden volstaan met een melding en hoeft dus geen vergunning te worden aangevraagd. Het besluit is gebaseerd op de Wet milieubeheer, de Waterwet en de Wet bodembescherming.

22. Besluit bodemkwaliteit (Bbk)

Met het Bbk worden milieuhygiënische voorwaarden gesteld aan de toepassing van bouwstoffen, grond en baggerspecie ter bescherming van de bodem en het oppervlaktewater. Bij dit initiatief is het Bbk van belang als de bovenlaag van het Markermeer toegepast gaat worden in bijvoorbeeld de Markerwadden. Het Bbk is een besluit op grond van de Wet milieubeheer, de Wet bodembescherming en de Waterwet.

23. Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

Het Markermeer valt voor een groot deel binnen de gemeentegrenzen van Lelystad. Op 28 mei 2013 is er door de gemeenteraad de beheersverordening 'IJsselmeer - Markermeer - Oostvaardersplassen' vastgesteld. Markerzand past binnen de beheersverordening. Er is een omgevingsvergunning conform art. 2.1 Wabo nodig voor het afgraven, ophogen en egaliseren van gronden.

Voor de besluiten in het kader van de Nbw en de Ow is een milieueffectrapportage verplicht (zie ook paragraaf 1.3).